

Sygn. akt: I C 310/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR del. Marzena Żywucka
Protokolant:	p.o.sekr.sąd. Justyna Niebrzydowska

po rozpoznaniu w dniu 1 marca 2016 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **Z. W. (1)**

przeciwko M. K.

o zachowek

I. zasądza od pozwanej M. K. na rzecz powoda Z. W. (1) kwotę 41.000 zł (czterdzieści jeden tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 9 lipca 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i z dalszymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

II. w pozostałym zakresie powództwo oddala;

III. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 98,71 zł (dziewięćdziesiąt osiem złotych 71/100) tytułem kosztów procesu;

IV. nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Olsztynie) od powoda kwotę 2.851,51 zł (dwa tysiące osiemset pięćdziesiąt jeden złotych 51/100), od pozwanej kwotę 2.997, 75 zł (dwa tysiące dziewięćset dziewięćdziesiąt siedem złotych 75/100) tytułem kosztów sądowych.

Sygn. akt I C 310/15

UZASADNIENIE

Powód Z. W. (1) wniósł o zasądzenie na swoją rzecz, od pozwanej M. K., kwoty 80.000 zł tytułem zachowku wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz o zasądzenie na rzecz powoda od pozwanej kosztów procesu, według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje roszczenie podał, że pozwana jest jedynym spadkobiercą testamentowym zmarłego w dniu 11 listopada 2011 r. Z. W. (2). Powód jest z kolei ojcem spadkodawcy i gdyby nie doszło do dziedziczenia testamentowego, na podstawie ustawy, nabyłby cały spadek po zmarłym Z. W. (2). Powód wskazał, że w skład spadku wchodzi nieruchomość położona w M. przy ul. (...), której wartość powód szacuje na 120.000 zł. Z uwagi na inwalidztwo powoda

i jego trwałą niezdolność do pracy należy mu się 2/3 udziału spadkowego, który by mu przypadł przy dziedziczeniu ustawowym, a zatem 80.000 zł. (...)

Pozwana M. K. wniosła o oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o oddalenie powództwa ponad kwotę 40.000 zł oraz zasądzenie od powoda kosztów postępowania.

W uzasadnieniu przyznała, że jest spadkobiercą testamentowym Z. W. (2), do kręgu spadkobierców ustawowych którego należy powód. Przyznała nadto, że w skład spadku po zmarłym wchodzi nieruchomość opisana pozwem, podniosła jednak że, z uwagi na obciążające ją prawo dożywocia i zły stan techniczny, jej wartość jest dużo mniejsza. (...)

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Z. W. (2), będący synem Z. W. (1) i E. P. z domu M., zmarł 11 listopada 2011 r. w R., ostatnio stale zamieszkiwał w R., W.. Ostatnie miejsce zamieszkania spadkodawcy w Polsce mieściło się przy ul. (...) w M.. Zmarły był kawalerem, nie posiadał zstępnych.

Matka spadkodawcy E. P. zmarła 2 października 1991 r. E. P. była również matką M. A. Ż..

(dowód: odpis skrócony aktu zgonu – (...); odpis skrócony aktu urodzenia – (...)- wszystko w akt (...)

Prawomocnym postanowieniem z dnia (...). (...) w sprawie (...), stwierdził, że spadek po Z. W. (2), na podstawie testamentu własnoręcznego z dnia 1 września 2011 r., nabyła M. K. w całości.

(dowód: (...))

Spadkodawca Z. W. (2) był właścicielem lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w budynku mieszkalnym wielorodzinnym nr (...) przy ul. (...) w 2 obrębie ewidencyjnym miasta M. wraz z udziałem (...) części w nieruchomości wspólnej, którą stanowi prawo użytkowania wieczystego gruntu w działce nr (...) oraz części budynku i urządzenia, które służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali, dla którego (...)w M. prowadzona jest KW nr (...). Wskazana nieruchomość obciążona była prawem osobistym dożywotniej, bezpłatnej służebności mieszkania na rzecz A. W., zmarłej 14 marca 2014 r.

(okoliczności niesporne)

Aktualna wartość w/w nieruchomości wynosi 123.000 zł

(dowód: opinia biegłego sądowego z zakresu (...) – (...))

Z. W. (1) jest osobą niepełnosprawną w stopniu znacznym. Z uwagi na doznany uraz czaszkowo-mózgowy całkowicie utracił wzrok w oku lewym, co czyni go trwale niezdolnym do pracy.

(dowód: karta informacyjna – (...), legitymacja członka zwyczajnego –k. (...), legitymacja osoby niepełnosprawnej –(...))

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie w części.

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie dowodów zgromadzonych w sprawie oraz aktach (...)prowadzonych pod sygnaturą (...) których prawdziwość i wiarygodność nie była kwestionowana i nie budziła wątpliwości Sądu.

Celem oszacowania wartości nieruchomości stanowiącej majątek spadkowy, Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu (...), który ocenił jako jasny i logiczny, w związku z czym w całości podzielił wnioski w nim zawarte. Opinia nie była kwestionowana przez strony.

Żądanie powoda oparte jest na instytucji zachowku, uregulowanej w księdze czwartej kodeksu cywilnego w przepisach art. 991 k.c. i następnych, zgodnie z którymi zstępny, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z mocy ustawy, należą się, jeśli uprawniony jest stale niezdolny do pracy albo uprawniony zstępny jest małoletni 2/3 wartości udziału spadkowego, który by mu przypadł przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach 1/2 wartości tego udziału. Jeżeli więc uprawniony do zachowku nie otrzymał go w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, powołania do spadku czy też zapisu, przysługuje mu przeciwko testamentowemu spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo jego uzupełnienia.

W niniejszej sprawie powód Z. W. (1) jest legitymowany do występowania z powództwem o zachówek, albowiem zalicza się do kręgu osób (rodzice), którym z mocy ustawy przysługuje przedmiotowe roszczenie. Jest on bowiem ojcem Z. W. (2). Z prawomocnego postanowienia (...), (...), wynika, że całość spadku po Z. W. (2), na podstawie testamentu własnoręcznego z dnia 1 września 2011 r., nabyła M. K.. Powód nie dziedziczył po swoim synu, zatem w myśl dyspozycji art. 991 § 1 k.c., należy mu się część udziału spadkowego, który przypadłby mu przy dziedziczeniu ustawowym. Jest okolicznością bezsporną, iż spadkodawca nie uczynił na rzecz powoda darowizny w wysokości odpowiadającej należnemu mu zachowku, ani też nie dokonał na jego rzecz w testamencie żadnych zapisów.

W związku z powyższym roszczenie powoda o zachówek po Z. W. (2) jest zasadne i wymagalne, zaś obowiązek zapłaty sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku jest traktowany jako dług spadkowy, dłużnikiem zaś osoby uprawnionej do zachowku jest spadkobierca, czyli pozwana (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 1975 roku, III CZP 7/75, OSN 1976/1/1).

W tym miejscu należy przytoczyć treść art. 932 § 3 i 4 k.c. Zgodnie z ich brzmieniem w braku zstępnych i małżonka spadkodawcy cały spadek przypada jego rodzicom w częściach równych, z kolei jeżeli jedno z rodziców spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadł, przypada rodzeństwu spadkodawcy w częściach równych.

W sprawie ustalono, że spadkodawca zmarł jako bezdzietny kawaler, zatem cały spadek, w myśl przywołanego przepisu, na podstawie ustawy, przypadłby jego rodzicom. Jednocześnie, ponieważ matka spadkodawcy E. P. zmarła 2 października 1991 r., a zatem nie dożyła otwarcia spadku, udział spadkowy, który by jej przypadł, przypada rodzeństwu spadkodawcy w częściach równych. Jedynym rodzeństwem zmarłego Z. W. (2) jest M. Ż., córka E. P..

W konsekwencji stwierdzić trzeba, że przy dziedziczeniu ustawowym spadek po zmarłym Z. W. (2) nabyliby po połowie ojciec spadkodawcy - powód Z. W. (1) i siostra spadkodawcy - M. Ż..

W sprawie strony były zgodne, że w skład spadku po zmarłym Z. W. (2) wchodzi wyłącznie prawo własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w budynku mieszkalnym wielorodzinnym nr (...) przy ul. (...) w obrębie ewidencyjnym miasta M. wraz z udziałem (...) części w nieruchomości wspólnej, którą stanowi prawo użytkowania wieczystego gruntu w działce nr (...) oraz części budynku i urządzenia, które służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali, dla którego w (...) w M. prowadzona jest KW nr (...).

Kwestią sporną było z kolei ustalenie wartości przedmiotowego prawa. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2005 roku, I CK 765/04, Lex nr 180835, wartość spadku w celu określenia zachowku ustala się według cen z chwili orzekania o zachowku. Powołany w sprawie biegły, którego opinia nie była kwestionowana, oszacował wartość nieruchomości na 123.000 zł. Pozwana podnosiła, że lokal obciążony jest prawem dożywocia, jednak jak ustalił biegły, z uwagi na śmierć uprawnionej, wygasło ono 14 marca 2014 r. W tym stanie rzeczy, dla ustalenia wysokości udziału przypadającego powodowi przyjąć należało pełną wartość nieruchomości tj. właśnie 123.000 zł.

Powód podnosił, czego pozwana nie kwestionowała, że jest trwale niezdolny do pracy z uwagi na przebyty wypadek samochodowy i powstały w jego wyniku uraz czaszkowo-mózgowy. Jak wynika z złożonych do akt dokumentów, powód jest osobą niepełnosprawną w stopniu znacznym, całkowicie utracił wzrok oku lewym. W ocenie Sądu doznane urazy kwalifikują powoda do kategorii osób trwale niezdolnych do pracy, a co za tym idzie przyznania mu 2/3 udziału, który by mu przypadł przy dziedziczeniu ustawowym.

Ostatecznie zatem, mając na uwadze poczynione rozważania, na podstawie przywołanych przepisów, od pozwanej na rzecz powoda zasądzić należało kwotę 41.000 zł, która odpowiada wartości 2/3 udziału jaki by mu przypadł w przypadku dziedziczenia ustawowego tj. $1/2$ części spadku ($2/3 \times 1/2 \times 123.000 \text{ zł} = 41.000 \text{ zł}$).

Od zasądzonej kwoty powodowi należne były odsetki ustawowe, jednak dopiero po upływie 14 dni od dnia doręczenia pozwanej odpisu pozwu. Powód nie wykazał by przed złożeniem pozwu, wzywał pozwaną do zapłaty zachowku. Pozwana odebrała pozew w dniu (...)r., uwzględniając 14 dniowy termin jako wystarczający do spełnienia świadczenia, odsetki zasądzić należało po jego upływie tj.(...)r., przy czym w związku z wejściem w życie w dniu 1 stycznia 2016 r. ustawy z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, zmieniającej m.in. art. 481 § 2 k.c. do dnia 31 grudnia 2015 r. zasądzone powodowi odsetki ustawowe, zaś od 1 stycznia 2016 r. odsetki ustawowe za opóźnienie. (pkt I wyroku)

Powództwo w pozostałej części, jako niezasadne, oddalono. (pkt II wyroku)

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Koszty poniesione przez powoda, z uwagi na jego zwolnienie od opłaty od pozwu ograniczyły się do kwoty 3.617 zł z tytułu zastępstwa procesowego. Powód wygrał proces w 51,25 % i należne mu koszty wynoszą 1.853,71 zł. Pozwana również poniosła koszty zastępstwa procesowego w wysokości 3.600 zł, wygrała jednak proces wyłącznie w 48,75 %, jej koszty należne wynoszą 1.755 zł. Poniesione przez powoda koszty przeważają obciążający go udział, zatem zasądzeniu na jego rzecz podlega różnica tj. kwota 98,71 zł ($1.853,71 \text{ zł} - 1.755 \text{ zł}$, pkt III wyroku).

Na tej samej zasadzie orzeczono o kosztach sądowych, cofając jednocześnie powodowi zwolnienie od opłaty od pozwu. W sumie koszty sądowe w sprawie wyniosły 5.849,26 zł, w tym 4.000 zł wpis i 1.849,26 zł tytułem kosztów związanych z opinią biegłego. Uwzględniając procent wygranej każdej ze stron, na rzecz Skarbu Państwa od powoda należało pobrać kwotę 2.851,51 zł, zaś od pozwanej 2.998,75 zł. (pkt IV wyroku)

SSR del. Marzena Żywucka